

PROJECTPLAN POP3

PROVINCIE DRENTHE MAATREGEL 5

Niet-productieve investeringen voor hydrologische maatregelen PAS 2016

Het projectplan moet een duidelijk beeld geven van het project waarvoor u subsidie aanvraagt. Om uw aanvraag goed te kunnen beoordelen, verzoeken wij u alle onderstaande vragen in uw projectplan te beantwoorden. De omvang van het projectplan dient beperkt te blijven.

Naam van het project:	Beekverhoging drie trajecten Drentsche Aa
Beschrijving van het project in maximaal drie zinnen: <i>(deze samenvatting kan worden gebruikt voor publicatiedoeleinden)</i>	In het PAS programma voor de Drentsche Aa is beekpeilverhoging als maatregel voor belangrijke delen (totaal ca 32 km) van de Drentsche Aa opgenomen. In voorliggend project zal het waterschap, in nauwe samenwerking met Staatsbosbeheer, de provincie Drenthe, andere belanghebbenden en deskundigen voor drie trajecten (7 km) in drie jaar tijd directe uitvoering geven aan deze PAS beleidsopgave door duurzame en kosteneffectieve beekpeilverhogingsmaatregelen te ontwerpen en uit te voeren op zodanige wijze dat hiermee ook wordt voldaan aan de ecologische (KRW) kwaliteitseisen, nadelige omgevingseffecten worden voorkomen en belangen van derden zo veel mogelijk worden meegenomen. De effecten van de maatregelen zullen worden gemonitord en geanalyseerd waarmee ook ervaringen en lessen worden gegenereerd waaruit voordeel zal worden gehaald voor geplande beekpeilverhoging op de andere beektrajecten.
Aanvrager en projectpartners:	Waterschap Hunze en Aa's
Geef aan in welke N2000 gebied(en) het project uitgevoerd wordt:	☐ Bargerveen ☐ Drents Friese Wold ☒ Drentsche Aa ☐ Drouwenezand ☐ Dwingelderveld ☐ Elperstroom ☐ Fochteloërveen ☐ Holtingerveld ☐ Mantingerbos ☐ Mantingerzand ☐ Norgerholt ☐ Witterveld

0. MANAGEMENTSAMENVATTING

In het PAS (Programmatische Aanpak Stikstof) programma voor de Drentsche Aa, is, om het effect stikstofdepositie in N2000 gebieden te verminderen, voor veel beektrajecten van de Drentsche Aa (totaal ca 32 km) verhoging van de beekpeilen als maatregel opgenomen. Het voorliggende project is er op gericht om hiervan de beekpeilverhoging voor drie deeltrajecten (met een gezamenlijke lengte van in totaal 7 km) te realiseren. Dit betreft deeltrajecten van het Zeegserloopje, Anlooërdiepje en het Taarlooschediep (respectievelijk deel uitmakend van PAS deelgebieden 2, 10a en 4.

De opzet van het project is zodanig gekozen dat met de planontwikkeling en realisatie van de drie trajecten ervaringen kunnen worden opgedaan en lessen geleerd die ook nuttig kunnen

worden toegepast voor geplande beekpeilverhoging op de andere beektrajecten. Binnen voorliggende project zal daartoe een brede groep van belanghebbenden en deskundigen wordt betrokken bij de planuitwerking en zullen de effecten van de beekaanpassing voor deze drie deeltrajecten structureel worden gemonitord.

Reden voor deze opzet is dat beekpeilverhoging goede afstemming vereist met andere opgaven, eisen en belangen vanuit onder meer de Kader Richtlijn Water (KRW) (eisen ten aanzien van beekinrichting), natuur (N2000), functies zoals bebouwing, infrastructuur en landbouw maar ook vanuit landschappelijke, aardkundige en cultuurhistorische waarden en benodigde toegankelijkheid en betreedbaarheid voor beheer en onderhoud.

Naast de realisatie van 7 km van de PAS opgave voor beekverhoging zal het project de volgende resultaten opleveren: een monitoringssysteem voor de effecten van beekaanpassing, drie breed gedragen inrichtingsplannen en een analyse/evaluatie van de effecten van de uitgevoerde maatregelen en de daaruit geleerde lessen.

1.	PROJECTDEFINITIE
a)	Achtergrond
	<p>Uit de gebiedsanalyse voor het programma PAS (Programmatische Aanpak Stikstof) voor de Drentsche Aa is, met name ten behoeve van vegetatietypen H6230 Heischrale graslanden; H6410 Blauwgraslanden; H7140A Overgangs- en trilvenen (trilvenen), vernatting van de beekdalen als belangrijke factor naar voren gekomen om het effect van stikstofdepositie in N2000 in de beekdalen van de Drentsche Aa te verminderen. In het PAS programma voor de Drentsche Aa is daartoe, onder meer, verhoging van beekpeilen als belangrijke maatregel opgenomen voor veel beektrajecten (totaal ca 32 km) van de Drentsche Aa. In het beheerplan voor de Drentsche Aa is daarnaast voor nog een aantal beektrajecten (ca. 12 km, beekpeilverhoging, als N2000 maatregel, opgenomen. Voorliggend project richt zich op realisatie van beekpeilverhoging op een drietal pilot trajecten.</p> <p>Middels voorliggende project, betreffende realisatie van 7 km van de PAS opgave voor beekpeilverhoging, wil het waterschap Hunze en Aa's, in nauwe samenwerking met Staatsbosbeheer, de provincie Drenthe en uitvoeringsdienst Prolander en andere belanghebbenden en deskundigen ook graag nadere ervaring opdoen met beekpeilverhoging op drie trajecten en de effecten hiervan monitoren.</p> <p>Zoals ook in het PAS programma wordt onderkend moet worden voorkomen dat beekpeilverhoging leidt tot ongewenste neveneffecten. Door tijdig goede analyses te maken en de betrokken belangen mee te wegen gaan waterschap, Staatsbosbeheer en provincie er vanuit dat beekpeilverhoging realiseerbaar is zonder dat dit leidt tot ongewenste nadelige effecten en mogelijk ook meerwaarde genereert voor andere doelen en opgaven.</p> <p>Mogelijke effecten van beekpeilverhoging waar in dit project in elk geval rekening zal moeten worden gehouden zijn risico op toename van inundaties van natuurgebied (met relatief voedselrijk water), en mogelijke toename grondwateroverlast en inundaties voor andere functies (waaronder toeristisch/recreatief medegebruik, omliggende infrastructuur, bebouwing, landbouw). Ook zal als belangrijk aandachtspunt moeten worden meegenomen dat bij beekpeilverhoging en vernatting benodigd beheer en onderhoud van de omliggende (natuur)gebieden en van de beek mogelijk blijft.</p> <p>Daarnaast gelden er voor de (ecologische) waterkwaliteit van de Drentsche Aa (vanuit de kaderrichtlijn water – KRW) ook eisen aan de beek. Bij herinrichting van beektrajecten moet worden voldaan aan deze waterkwaliteitseisen. Dit betekent onder meer dat verhoging van de beekpeilen niet mag leiden tot te grote waterdieptes in de beek. Om de beekpeilverhoging toch te kunnen realiseren zal dit veelal moeten worden gecombineerd met verhoging van de bodem van de beek. (In dit projectplan zijn daarom de termen beekpeilverhoging en beekbodemverhoging veelal samengenomen in één begrip, te weten 'beekverhoging').</p> <p>De ervaring die middels voorliggende project wordt opgedaan sluit goed aan bij en vormt een goede aanvulling op de Inrichtingsvisie beekdalen Drentsche Aa zoals deze momenteel door de provincie Drenthe/Prolander (trekker), Staatsbosbeheer en het waterschap, in samenwerking met gemeenten en andere belanghebbenden, wordt uitgewerkt om tot nadere gemotiveerde keuzes te komen waar welke natuur- en beekinrichting waar het meest wenselijk en welke mate van vernatting en beekverhoging daarbij passend is.</p>

	<p>Op basis van de pilot ervaringen uit het voorliggend project kunnen, in samenhang met de Inrichtingsvisie beekdalen Drentsche Aa, vervolgens voor overige trajecten makkelijker en beter afgewogen inrichtingskeuzes voor beekverhoging worden gemaakt.</p>
b)	<p>Probleemanalyse</p> <p>Het voorliggende project is erop gericht om de beekverhoging te realiseren voor drie deeltrajecten (met een gezamenlijke lengte van in totaal ca. 7 km) van de Drentsche Aa. Dit betreft de deeltrajecten Zeegserloopje, Anlooërdiepje en het Taarlooschediep (respectievelijk deel uitmakend van de Drentsche Aa PAS deelgebieden 2, 10a en 4.</p> <p>Met de beekpeilverhoging beoogd het programma PAS vernatting van Natura2000 gebieden in de beekdalen van de Drentsche Aa te bewerkstelligen, waardoor nadelige effecten van de depositie van stikstof (die grotendeels afkomstig is uit de landbouw) op deze N2000 gebieden worden verminderd.</p> <p>Zoals bovenstaand onder a) is aangegeven kan beekverhoging ook tot neveneffecten leiden voor de (ecologische) kwaliteit van de beek, de natuur, en voor andere functies en beheer en onderhoud van natuur en beek. Bij de herinrichting van de beek zullen nadelige effecten zo veel mogelijk voorkomen of eventueel gemitigeerd moeten worden.</p> <p>Een belangrijke factor die uitdrukkelijk mee moet worden genomen is dat bij aanpassingen aan de beek ook zal moeten worden voldaan aan de waterkwaliteitseisen zoals deze vanuit de KRW aan het beekstelsel van de Drentsche Aa worden gesteld. Deze KRW eisen zullen daarom moeten worden geïntegreerd in aanpassingen aan de beek ten behoeve van beekpeilverhoging.</p> <p>De Drentsche Aa is in de KRW systematiek getypeerd als een zogenaamde R5 beek . De R5 beken worden gevoed door regenwater en vooral ook grondwater en kennen een relatief lage afvoer en een gedempte dynamiek. Voor de beektrajecten van de Drentsche Aa moet een verhang van < 1 m/km worden aangehouden, een gevarieerde waterdiepte (onder normale omstandigheden tussen 20-70 cm) en een variërende stroomsnelheid (onder normale omstandigheden tussen 0,10 – 0,50 m/s), De beektrajecten moeten zo veel mogelijk natuurlijk stromend zijn zonder kunstmatige barrières (zoals stuwen), De meandering van de beek en bijbehorende beekprocessen moeten gepaard gaan aan variatie van bodemsubstraten zoals zandbanken en lokale afzettingen met slib en blad- en takkenmateriaal op de bodem. Door afwisseling tussen overhangende banken, flauwe oevers, stroomkuilen en overhangende bomen wordt gezorgd voor diversiteit in habitats. Deze variatie resulteert in een grote soortenrijkdom van vissen, macrofauna en waterplanten in de beek. De R5 beken moeten gedeeltelijk beschaduwde zijn, waarbij de mate van beschaduwing stroomafwaarts afneemt. Met de wortelstructuren van levende bomen wordt tevens gezorgd voor structuur en de vorming van stroomkommen en opstaande wanden. Omgevallen bomen, takken en ingevallen bladeren zorgen voor habitat variatie en substraat in de beek.</p> <p>Voldoen aan de eisen vanuit de KRW betekent onder meer dat verhoging van het beekpeil ten behoeve van vernatting van omliggende natuur er niet toe mag leiden dat de waterdiepten in de beek te groot en de stroomsnelheden te klein worden. Dit betekent dat beekpeilverhoging veelal gepaard zal moeten gaan met beekbodemverhoging (in dit plan van aanpak veelal samengenomen in de term 'beekverhoging').</p> <p>Beekverhoging zal anderzijds niet mogen leiden tot ongewenste aantasting van natuurwaarden. Een belangrijk aandachtspunt daarbij is onder meer dat toename van optreden van inundaties (met het relatief voedselrijke beekwater), zeker in het groeiseizoen, schadelijk kan zijn en daarom beperkt zou moeten blijven. Daarbij is bij voorbeeld ook van belang dat oevers (en hun functie om nutriëntarm water vast te houden en gebieden af te schermen tegen inundaties met nutriëntrijker beekwater) in stand blijven.</p> <p>Ook zal beekverhoging op zodanige wijze moeten worden gerealiseerd dat andere functies in de omgeving zoals bebouwing/bewoning, infrastructuur en landbouw hiervan geen significante schade door zullen ondervinden door wateroverlast (door te hoge grondwaterstanden en/of toename van inundatie(risico) of andere nadelige effecten. Nadelige effecten moeten zo veel mogelijk worden voorkomen, of anderszins worden gemitigeerd door compenserende maat-</p>

regelen of eventueel gecompenseerd door schadevergoeding.

Beekaanpassingen ten behoeve van vernatting en KRW leiden ook tot nieuwe randvoorwaarden en eisen voor onderhoud van zowel aan de beek als aan het omliggende (natuur)gebied. Daarnaast leidt vernatting ook tot nieuwe uitdagingen waarbij met name betreedbaarheid en toegankelijkheid voor onderhoudsapparatuur en medewerkers een rol spelen. Daarop moet worden geanticipeerd bij de aanpassing van de inrichting van de beek.

Aansluitend bij de normale werkpraktijk van het waterschap zullen in dit project doelmatigheid en kosteneffectiviteit als uitgangspunten worden gehanteerd. Dit betekent onder meer dat het binnen het kader van dit project zoveel mogelijk gebruik gemaakt zal worden van gebiedseigen, lokale materialen en dat daarmee goede oplossingen voor beekverhoging kunnen worden gevonden en gerealiseerd.

Bij de kosteneffectiviteit zal niet alleen gekeken worden naar aanlegkosten maar breder naar 'lifecycle costs' waarin ook de consequenties van aanleg voor beheer en onderhoud en voor toekomstige vervangingsinvesteringen en de kosten daarvan mee moeten worden gewogen in afwegingen en keuzes. Ook de noodzaak tot beheersing van risico's als bijvoorbeeld van invasie van exoten in de natuur of beek moeten daarbij in ogenschouw worden genomen.

Daarnaast wordt in dit project ook duurzaamheid als uitgangspunt gehanteerd. Ook hierbij zal niet alleen gekeken worden naar de realisatie maar ook naar beheer en onderhoud en toekomstige vervangingsinvesteringen. Dit betekent dat inrichtingsmaatregelen en hun gevolgen voor beheer en onderhoud erop zullen worden beoordeeld dat het geen spijtmaatregelen betreffen, er niet mag worden afgewenteld in tijd, ruimte of naar anderen, de maatregelen zo veel mogelijk natuurlijk gestuurd en gericht moeten zijn en bijdragen aan een gezond ecosysteem, bij realisatie en bij beheer en onderhoud van maatregelen verantwoord gebruik moet worden gemaakt van (hulp)bronnen, de maatregelen goed afgestemd moeten zijn op de verschillende (gebruiks)functies van het gebied en dat er zo naast de hoofdoelen van beekverhoging, zo veel mogelijk meerwaarde moet worden bereikt ook voor andere doelen/belangen.

Het waterschap maakt hiertoe onder meer gebruik van de Aanpak Duurzaam GWW (Grondwerk, Weg en Waterbouw) als ontwikkeld door een samenwerkingsverband van overheidsopdrachtgevers, marktpartijen en kennisinstututen. Dit betreft een praktische werkwijze om duurzaamheid in projecten concreet te maken. De kern is het meewegen van duurzaamheidsaspecten vanaf de vroege planfase, met een focus op de gehele levenscyclus van de uit te voeren werken.

Daarnaast zal bij de beekaanpassing ook terdege rekening moeten worden gehouden met in stand houding van en, indien wenselijk, inzichtelijk maken/houden van aardkundige, archeologische en cultuurhistorische waarden alsook met aanwezige infrastructuur/kabels en leidingen, wet- en regelgeving onder meer vanuit bestemmingsplannen en Flora- en faunawet.

Met andere woorden, doorvoeren van beekverhoging raakt aan complexe problematiek waarmee nog maar beperkt ervaring is opgedaan.

Dit vraagt om een gedegen, doelmatige aanpak waarin wordt geput uit zowel de eigen gebiedskennis en deskundigheid van de direct betrokkenen, Staatsbosbeheer (beheerder/eigenaar van betrokken natuurgebieden), provincie Drenthe/Prolander (verantwoordelijk voor beleidsimplementatie voor PAS en N2000) en waterschap Hunze en Aa's (verantwoordelijk voor peilbeheer, KRW en beheer en onderhoud van de beek) en andere belanghebbenden zoals gemeenten, omwonenden en omliggende grondeigenaren en/of landbouwers alsook uit de relevante kennis van externe bij het gebied betrokken deskundigen (van kennisinstellingen).

De vorm van beekverhogingsmaatregelen moeten voortkomen uit de ontwerpessies met betrokkenen, belanghebbenden en deskundigen. Daar kan in het kader van het projectplan niet op vooruit worden gelopen. Bovengenoemde randvoorwaarden (zoals lokale middelen, duurzaam, kosteneffectief) zijn echter wel kaderstellend. Bij voorbeeld aanvoer van grote hoeveelheden zand van elders om beekverhoging te realiseren valt daarmee buiten de scope van dit project. Wel kan als referentie gedacht worden aan inbrengen van houtig materiaal (als bomen, stammen, takken), inbrengen van naast beek gelegen materiaal (materiaal wat eerder bij beek onderhoud op uit de beek op de kant is gebracht), herprofieleren van de beek (zoals door een combinatie van verondiepen en verbreden van het beekprofiel) en combinaties van deze type maatregelen..

Deze referentiebenaderingen zijn als input gebruikt voor kostenramingen voor het project-

plan.

Daarnaast is het ook belangrijk om ook de effectiviteit van de maatregelen ten aanzien van N2000, KRW maar ook ten aanzien van overige belangen nader te bepalen. Dit vereist de opzet en uitvoering van een gedegen monitoringsprogramma dat gericht is op meting en analyse van effecten van beekverhoging. Daartoe zal voorafgaand aan de uitvoering de uitgangssituatie moeten worden vastgelegd en na de uitvoering zullen de veranderingen worden gemeten.

Vanuit het hoofddoel van de beekverhogingsmaatregelen, vermindering van effect van de stikstofdepositie, zal verandering van de ecologische kwaliteit van de aanliggende N2000 gebieden moeten worden gemonitord en geanalyseerd. Maar ook zullen effecten op andere N2000 doelstellingen voor deze gebieden en de KRW doelstellingen voor de beek moeten worden gemonitord en geanalyseerd.

Onder meer zullen hiervoor zullen de ecologische veranderingen in de terrestische natuur en in de beek moeten worden gemonitord en geanalyseerd. Een groot deel van de ecologische effecten zullen echter pas op langere termijn (na afloop van de financieringsperiode voor het project) substantieel zichtbaar worden. Staatsbosbeheer en waterschap zullen daarom deze monitoring en analyse ook na het aflopen van (de financieringsperiode voor) het project voortzetten. Deze kosten zijn niet opgenomen in deze subsidieaanvraag.

Door ook monitoring te voeren van a-biotische parameters kan er binnen de projectperiode echter al wel waardevolle gegevens worden verzameld.

Dit zijn parameters die vooral inzicht geven in de mate van realisatie van randvoorwaarden die noodzakelijk zijn om de biologische N2000 en KRW doelstellingen in het beekdal te realiseren. De relatief eenvoudige meetbaarheid en snellere reactie van deze "harde" parameters zoals waterstanden en inundatiefrequenties en beekmorfologie maken het na herinrichting een goede eerste indicator voor het bepalen van de effectiviteit van beekbodempverhoging. Deze metingen betreffen met name de oppervlaktewatereffecten (waterdieptes, hydraulische capaciteit, optreden van inundaties) zowel in de beek, als in omliggend N2000 gebied alsook voor overige functies in de omgeving van de beektrajecten en grondwatereffecten. Naast feitelijke metingen zal ook gebruik worden gemaakt van een hydrologisch model. Daarmee kunnen strategische locaties voor metingen van grondwatereffecten worden bepaald en tevens kunnen effecten van uitwerkingsscenario's in het ontwerpproces worden ingebracht.

Voorafgaand aan het ontwerpproces en de inrichting zal een basis referentie voor de monitoring moeten worden bepaald (die ook als input in het ontwerpproces zal worden gebruikt). Hiervoor kan deels gebruik worden gemaakt van metingen die al hebben plaatsgevonden dan wel op regelmatige basis plaatsvinden.

Vanuit het perspectief dat er met voorliggend project op gedegen wijze ervaring moet worden opgedaan met zowel ontwerp en uitvoering van beekverhoging binnen het Drentsche Aa gebied alsook met monitoring en analyse van de effecten van de beekverhoging zijn voor de selectie van de drie pilot trajecten de volgende criteria gehanteerd:

- De gronden langs de beektrajecten moeten obstakelvrij in de zin dat:
  - Deze gronden in eigendom zijn bij SBB, andere natuurbeherende organisaties, waterschap of andere overheden;
  - Deze gronden al een natuurbestemming hebben waarop het streven tot vernatting kan worden
- De pilot trajecten moeten elk van elkaar verschillende karakteristieken hebben en gezamenlijk representativiteit hebben voor het bekenstelsel van de Drentsche Aa.

De volgende trajecten zijn voor dit project geselecteerd (zie ook bijlage kaart):

- Traject Zeegserloopje (lengte ca. 0,8 km) – betreft de benedenloopse zone van het Zeegserloopje waar de beek (met breedte van 1 – 3 m) in een overgang van cultuurlandschap naar voornamelijk natuurlandschap met een relatief klein verhang uit een relatief smal beekdal uitstroomt in breder deel van de Drentsche Aa dal (Schipborgerdiep);
- Traject Anloërdiepje (lengte ca 1,6 km) – betreft een relatief smalle (ca 1 – 1,5 m) beek met een relatief groot verhang dat is gelegen in een cultuurlandschap met relatief hoge

	<p>cultuurhistorische waarde</p> <ul style="list-style-type: none"> • Traject Taarlooschediep (lengte ca. 4,6 km) - betreft een relatief brede beek (ca 5 - 10 m) met een gemiddeld verhang gelegen in een natuurlandschap.
c)	Doelstelling
	<p>Realisatie van 7 km van de PAS opgaven voor beekverhoging op drie beektrajecten (Zeegserloopje, Anlooërdiep en Taarloosche diep) en daarmee tevens genereren van breder toepasbare ervaringen met planvorming en uitvoering van kosteneffectieve, duurzame en breed gedragen beekverhoging overeenkomstig het beleid van N2000/PAS, waarbij wordt voldaan aan de eisen vanuit de KRW en waarin belangen, wensen en opgaven van andere belanghebbenden zorgvuldig zijn meegewogen en zo goed mogelijk zijn meegenomen.</p>
d)	Uitvoering van het project
	<p>De uitvoering van het project wordt beschreven aan de hand van de volgende indeling in werkpakketten:</p> <p>WP1 Voorbereidingskosten (kosten gemaakt vóór indiening aanvraag) jectplan dient beperkt WP3 Voorlichting en communicatie WP3 Voorlichting en communicatie WP4 Monitoring WP5 Opstellen inrichtingsplan WP6 Uitvoeren werken</p> <p>Onderstaand worden de inhoud, planning en resultaten van de werkpakketten nader toegelicht.</p> <p>1. Voorbereidingskosten Er worden geen voorbereidingskosten gedeclareerd.</p> <p>2. Projectmanagement Onder projectmanagement vallen de algemene personeelskosten voor het coördineren van het project door de penvoerder. Deze kosten zijn niet direct te verbinden aan één van de andere gespecificeerde werkpakketten. Het resultaat van het projectmanagement is een correcte uitvoering van het project conform planning en subsidieaanvraag. Planning: gedurende de gehele looptijd van het project</p> <p>3. Voorlichting en communicatie Onder dit werkpakket vallen de volgende geplande activiteiten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Omgevingsbijeenkomst per beektraject <ul style="list-style-type: none"> ○ Toelichting op voornemen en opgaven beekverhoging en bijbehorende randvoorwaarden ○ Ophalen kanttekeningen, zorgen, aandachtspunten, suggesties, (gebieds)kennis en tips • Omgevingsbijeenkomst per beektraject <ul style="list-style-type: none"> ○ Terugkoppelen van de uitkomsten van de ontwerpessies en hoe inbreng van de omgeving hierin is verwerkt ○ Ophalen kanttekeningen, zorgen, aandachtspunten, suggesties, (gebieds)kennis en tips • Eventueel nog een omgevingsbijeenkomst per beektraject (als inrichtingsplan substantieel af mocht wijken van de uitkomsten van de ontwerpessies) • Keukentafelgesprekken met belanghebbenden die directe raakvlakken hebben met projectmaatregelen • Melding van voortgang op websites van penvoerder en andere betrokkenen • Het versturen van persberichten bij mijlpalen in het project <p>Planning: gedurende de gehele looptijd van het project</p> <p>4. Monitoring</p>

Monitoring is deel van een verantwoorde uitvoering van het project. Middels monitoring wordt niet alleen inzicht in de haalbaarheid en de effectiviteit van beekverhoging verkregen, maar ook inzicht in de feitelijk optredende effecten voor (de direct belanghebbenden in) het omliggende gebied. Voor zover uit de monitoring blijkt dat feitelijke effecten anders, nadelig, uitpakken voor natuurdoelen en/of omgeving/belanghebbenden dan voorzien, zal binnen het project bijsturing plaatsvinden door het nemen van aanvullende (herstel)maatregelen.

- Ontwerpen en installeren van een monitoringsysteem
 Voor de volgende effecten van de beekverhoging zal een monitoringsysteem worden opgezet:
  - Hydrologische effecten:
    - Metingen aan oppervlaktewater
      - Waterstanden in beek
      - Hydraulische capaciteit van de beek (en beekdal bij inundaties)
      - Inundaties langs betreffende beektraject en bovenstrooms door beekverhoging beïnvloede gronden
    - Metingen aan grondwater
      - Opzetten grondwatermodel waarmee:
        - Strategische locaties voor metingen van grondwatereffecten worden bepaald.
        - Maken inschattingen tot hoever de beek verhoogd kan worden (als input voor ontwerp)
        - Beekverhogingsscenario's doorrekenen op te verwachten effecten
      - Per beektraject plaatsen van minimaal twee raaien peilbuizen, minimaal op elke 1,5 km een raai. Per raai worden maximaal 6 peilbuizen toegepast
      - Daarnaast, aanvullend, peilbuizen op risicoplekken locaties voor neveneffecten.
  - Ecologie N2000 invloedsgebieden langs de beek
    - Vegetatieopnames voor en na maatregelen uitvoering
  - Ecologie/waterkwaliteit KRW in beek
    - Opnames volgens KRW monitoringssystematiek voor en na uitvoering maatregelen voor de parameters macrofyten, macrofauna, vissen en fyto-benthos.
    - Opname van de sedimentsamenstelling in de beek (vast raster van locaties) om daarmee de ontwikkeling van de substraten vast te leggen.
    - Vismigratieonderzoek om vast te stellen of de verbindingsfunctie van de betreffende beektrajecten ook na inrichting gewaarborgd blijft.
- Uitvoeren monitoring
  - Voordat het ontwerpproces in gang wordt gezet zullen in het kader van de monitoring nulmetingen worden uitgevoerd.
    - Voor de monitoring van de hydrologische factoren zal dit bestaan uit een trendmeting over een langere periode (streven is meer dan een jaar)
    - De vegetatie opnames zullen voor N2000 in het geregelde monitoringsprogramma van Staatsbosbeheer worden meegenomen en voor de beek in het KRW monitoringsprogramma van het waterschap. Indien uit analyse blijkt dat de beschikbare gegevens ontoereikend zijn worden er aanvullende 0-metingen uitgevoerd.
    - Deze nulmetingen zullen ook als referentie in het ontwerpproces worden gebruikt.
  - Vervolg metingen
    - De monitoring van hydrologische factoren zal op regelmatige basis met

	<p>korte intervallen worden voortgezet tot het einde van het project.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Om de effecten van de beekverhoging op de vegetatie en de KRW factoren te kunnen registreren zal meer tijd nodig zijn dan de voor het project beschikbare financieringsperiode. Staatsbosbeheer en waterschap zullen de monitoringsopnames daarna uitvoeren en financieren. <ul style="list-style-type: none"> ○ Na realisatie van de werken <ul style="list-style-type: none"> ▪ Analyse en evaluatie van resultaten (inclusief analyse van de ervaringen met het ontwerpproces, uitvoering en uitkomsten van de hydrologische monitoring) met betrokkenen bij ontwerpproces ▪ Oplevering evaluatierapport bij afsluiting van de financieringsperiode van het project ▪ Opname van effecten beekverhoging op vegetatie in N2000 en effecten op KRW waterkwaliteit <p>Planning: Gedurende de volledige looptijd van het project zal er monitoring plaatsvinden</p> <p>5. Opstellen drie inrichtingsplannen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inventarisatie/onderzoek basis/uitgangssituatie van inrichtingsgebieden en beïnvloedingsgebieden waaronder <ul style="list-style-type: none"> ○ Geografische informatie (topografie, hoogteligging, grondsoorten etc.) ○ Randvoorwaarden vanuit bestemmingsplan, provinciaal omgevingsplan, archeologisch beleid, aardkundige waarden etc. ○ Analyse 0-meting monitoring ○ KLIC melding om kabels en leidingen in beeld te krijgen • Per beektraject ontwerp sessies (met deskundigen van direct betrokken organisaties en extern deskundigen en belanghebbenden) • Nader uitwerken ontwerpen. • Vaststellen inrichtingsplannen (inclusief toekomstig beheer en onderhoud) door het waterschap Hunze en Aa's en Staatsbosbeheer en instemmingoverlegorgaan <ul style="list-style-type: none"> ○ Na publieke terinzagelegging en mogelijkheid tot inbrengen zienswijzen <p>Planning: De werkzaamheden onder dit werkpakket lopen van het begin van het project tot vaststelling van het inrichtingsplan in augustus 2018.</p> <p>6. Uitvoeren werken</p> <p>Onder uitvoering werken wordt de werkelijke realisatie van de beekverhoging op de drie beektrajecten langs Zeegserloopje (0,8 km), Anlooërdiepje (1,6 km) en Taarlooschediep (4,6 km) bedoeld. De uiteindelijke uitvoering van deze werken is afhankelijk van andere werkpakketten als "monitoring" en "opstellen inrichtingsplan".</p> <p>Onder dit werkpakket vallen tevens kosten die direct verbonden zijn met de realisatie van de werken, zoals hieronder opgesomd.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Aanbesteding inclusief <ul style="list-style-type: none"> ▪ Voorbereiden aanbestedingsstukken ▪ Aanbestedingsprocedure ▪ EMVI beoordeling ○ Uitvoering van de werken ○ Directievoering door het waterschap ○ Begeleiding door projectgroep van direct betrokken organisaties ○ Oplevering <p>Planning: De werkzaamheden onder dit werkpakket lopen van het begin van augustus 2018 tot de oplevering in maart 2020.</p>
<p>e)</p>	<p>Verminderen van effect van stikstofdepositie in N2000 gebieden</p> <p>De uitvoering van het project betreft directe uitvoering aan maatregelen die in het PAS programma zijn opgenomen om het effect van stikstofdepositie in N2000 gebieden van de Drentsche Aa te verminderen. In het programma PAS is verhoging van de beekwaterstanden</p>

	<p>als maatregel opgenomen om tot verdere vernatting te komen van de langs de beken gelegen N2000 gebieden te komen. Zoals uit de gebiedsanalyse voor het PAS blijkt zal door deze vernatting van de N2000 gebieden het effect van de depositie van stikstof in deze gebieden substantieel verminderen.</p> <p>Op de plankaart zoals opgenomen bij vraag 1b wordt aangegeven welke trajecten binnen dit project worden opgepakt. Alle trajecten vallen volledig binnen het N2000 gebied "Drentsche Aa".</p>
f)	<p>Directe link met de landbouw</p> <p>De vernatting van de N2000 gebieden die het resultaat zal zijn van de aanpassing van de beektrajecten zal het effect van de depositie van stikstof in deze gebieden (die grotendeels afkomstig is uit de landbouw) in deze gebieden verminderen. Daarnaast zal een optimale realisatie van de beekverhoging de natuur versterken. Een robuuste natuur is minder kwetsbaar voor invloeden van buiten en biedt zo meer perspectief voor een ontwikkeling van de landbouw.</p> <p>De inrichting van de beekverhoging zal zodanig worden gerealiseerd dat landbouwpercelen in de omgeving hierdoor geen significante schade zullen ondervinden. Nadelige effecten zullen zoveel mogelijk worden voorkomen. Indien er, tegen de verwachting in, toch sprake is van nadelige effecten zullen deze worden gemitigeerd door compenserende maatregelen of eventueel worden gecompenseerd door een schadevergoeding.</p>
g)	<p>Beoogde resultaten van het project in relatie tot de doelstelling(en)</p> <p>Een monitoringssysteem dat de effecten van de uitgevoerde maatregelen op de omliggende N2000 gebieden, de KRW waterkwaliteit en de andere rond de beektrajecten gelegen functies in beeld brengt.</p> <p>Drie breed gedragen inrichtingsplannen voor de drie beektrajecten waarin belangen van derden zo veel mogelijk zijn meegenomen en zorgvuldig zijn afgewogen en die zijn vastgesteld door het waterschap en Staatsbosbeheer en waar het overlegorgaan Drentsche Aa mee heeft ingestemd,</p> <p>Ca. 7 km gerealiseerde beekverhoging op drie beektrajecten van de Drentsche Aa (Zeegserloopje (ca. 0,8 km), Anlooërdiep (ca.1,6 km) en Taarloosche diep (ca. 4,6 km) in overeenstemming met beleid en eisen vanuit PAS, N2000 en KRW en naar tevredenheid van direct betrokkenen en belanghebbenden.</p> <p>Een eindanalyse/evaluatie vastgelegd in een eindrapport van de uitgevoerde maatregelen en de effecten daarvan met aanbevelingen voor andere beekverhogingstrajecten in het Drentsche Aa gebied (inclusief analyse van de ervaringen met het ontwerpproces, uitvoering en uitkomsten van de hydrologische monitoring).</p> <p>(Buiten de projectfinancieringsperiode, en formeel geen deel van voorliggende project) een eindanalyse/evaluatie van de effecten van beekverhoging op de vegetatie in de N2000 zones en van de effecten op KRW waterkwaliteit die wordt neergelegd in een effectenrapport.</p>

2.	PROJECTGEGEVENS
a)	<p>Projectorganisatie</p> <p>Het waterschap is de partij die verantwoordelijk is voor de uitvoering van het project. Het waterschap is daarmee eindverantwoordelijk voor het realiseren van de beekverhoging binnen de randvoorwaarden zoals beschreven in voorliggende projectplan.</p> <p>In de formele zin van het projectplan zijn er geen andere organisaties als projectpartner aangemerkt.</p> <p>Wel zal voor de uitvoering van het project nauw worden samengewerkt met diverse partijen. Staatsbosbeheer is een belangrijke partij waarmee in het project nauw zal worden samengewerkt zal worden. De opgaven in het project zullen worden gerealiseerd op gronden die deels in eigendom zijn bij het waterschap en deels bij Staatsbosbeheer. Ook zal toegang over gronden van Staatsbosbeheer noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de projectwerken. De resultaten van het project zijn direct van invloed op de natuurgebieden (N2000) van Staatsbosbeheer en zullen ook van invloed zijn op toekomstig onderhoud en beheer hiervan. Beide organisaties, Staatsbosbeheer en waterschap, zullen de inrichtingsplannen dan ook moeten goedkeuren voor tot uitvoering zal worden overgegaan. Bovendien beschikt Staatsbosbeheer</p>

	<p>over veel gebiedskennis en expertise die ingezet zal worden ten behoeve van het project. Beide partijen, Staatsbosbeheer en waterschap, onderkennen de noodzaak en wenselijkheid van realisatie van de PAS en KRW opgaven en hebben gezamenlijk en ook met andere partij en afgesproken zich gezamenlijk in te zetten voor de realisatie van de PAS en KRW opgaven samen met andere opgaven die in het integrale Programma Natuurlijk Platteland zijn samengebracht. Daarmee valt de samenwerking binnen dit project ook binnen een bredere samenwerking tussen Staatsbosbeheer en waterschap rond de Drentsche Aa.</p> <p>Ook de provincie Drenthe en haar uitvoeringsorganisatie Prolander zullen nauw betrokken zijn bij het project. Niet alleen beschikken provincie en Prolander over voor het project zeer relevante kennis en expertise maar ook is provincie Drenthe is eindverantwoordelijk voor realisatie van de beleidsopgaven ten aanzien van PAS en N2000 voor de Drentsche Aa. Medewerkers van provincie en Prolander zullen derhalve nauw betrokken worden bij het project.</p> <p>Andere partijen die eveneens bij het project betrokken zullen worden zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gemeente Tynaarlo • Gemeente Aa en Hunze • andere belanghebbenden zoals omwonenden, grondeigenaren en/of landbouwers/grondgebruikers • externe deskundigen (van kennisinstellingen) met voor het project relevante (gebied)specifieke kennis en expertise <p>Maar ook deze partijen zullen niet als projectpartners in formele zin deelnemen aan het project.</p> <p>Een brede groep van belanghebbenden/organisaties zijn ook vertegenwoordigd in het Overlegorgaan Drentse Aa. De inrichtingsplannen voor de deeltrajecten zullen ook worden afgestemd met dit overlegorgaan.</p> <p>-</p>
b)	Start- en einddatum van het project
	Startdatum: 3-4-2017 Einddatum: 1-4-2020
c)	Risicofactoren, afhankelijkheden en randvoorwaarden <p>Zoals in hoofdstuk 1 Projectdefinitie, met name in de paragraaf b Probleemanalyse is beschreven spelen verscheidene factoren een rol. Naast de beleidsopgaven vanuit PAS en KRW liggen er ook veel verschillende andere belangen vanuit natuur, maar ook van andere omliggende functies. Er moet tevens rekening worden gehouden met onder meer aardkundige, archeologische en cultuurhistorische waarden alsook met aanwezige infrastructuur, kabels en leidingen en wet- en regelgeving onder meer vanuit bestemmingsplannen en Flora- en faunawet. Ook is als randvoorwaarde voor het project opgenomen dat derden geen significante schade mogen ondervinden.</p> <p>De uitdaging voor het planproces is oplossingen voor de beleidsopgaven voor PAS, N2000 en KRW te vinden die voldoet aan wet- en regelgeving en ook zoveel mogelijk aan alle belangen die van toepassing zijn.</p> <p>Door alle relevante factoren vroegtijdig in het geplande integrale planvormingsproces mee te nemen is de verwachting dat er voor elk van de drie trajecten inrichtingsplannen kunnen worden uitgewerkt die voldoen aan de doelstellingen die vanuit PAS en KRW gelden voor deze beekprojecten waarbij de belangen en wensen van belanghebbenden zo veel mogelijk worden meegenomen en nadelige effecten op andere functies en waarden in de omgeving zo veel mogelijk voorkomen worden.</p> <p>Er zal binnen het project vroegtijdig worden geïnventariseerd voor welke aspecten (mogelijk vergunningen (bij voorbeeld een omgevingsvergunning of vanwege de Flora- en faunawet) of toestemmingen (zoals van beheerders kabels en leidingen) benodigd zijn, zodat hiermee vanaf het begin rekening kan worden gehouden in de planontwikkeling en daarnaast vergunningsaanvragen ook tijdig kunnen worden gedaan.</p> <p>Vanuit wet- en regelgeving (waaronder Flora- en faunawet) zullen er waarschijnlijk beperkingen liggen voor wanneer welke werkzaamheden waar kunnen worden uitgevoerd. Daarom is in de planning uitgegaan van een uitvoeringsperiode van ruim een jaar. Daarbinnen moeten alle werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd in die periodes (seizoenen) waarin dat toegestaan is.</p> <p>De beektrajecten binnen het project zijn zo gekozen dat de beekverhoging naar verwachting</p>

	<p>zo vorm kan worden gegeven dat ongewenste uitstralingseffecten naar derden voorkomen kunnen worden.</p> <p>Toch kan het op voorhand niet geheel worden dat de uitkomst van de ontwerpessies uiteindelijk wordt dat beekverhoging op een van de beektrajecten niet haalbaar is omdat substantieel nadelige effecten niet te vermijden blijken en dat daarom beter afgezien kan worden van waterstandsverhoging op dat traject. Dit zou overigens niet als een negatieve uitkomst moeten worden beschouwd maar als waardevolle ervaring om nadere keuzes te kunnen maken over waar beekverhoging wel en niet als haalbare optie kan worden ingezet in de beekdalen van de Drentsche Aa.</p> <p>Ook zou een eindconclusie kunnen worden dat beekverhoging op één of meer trajecten alleen gerealiseerd kan worden met niet lokale materialen. Hoewel dit zou betekenen dat de beekverhoging op het betreffende traject niet binnen de randvoorwaarden voor dit project kan worden uitgevoerd, zou ook dat een waardevolle ervaring zijn om nadere keuzes te kunnen maken over waar welke vorm van beekverhoging wel of niet als haalbare optie kan worden ingezet in de beekdalen van de Drentsche Aa.</p> <p>De deeltrajecten die deel uitmaken van het project zijn zo gekozen dat er geen inrichtingsmaatregelen hoeven worden uitgevoerd op gronden van derden anders dan waterschap en Staatsbosbeheer en, met name bij kruisingen met infrastructuur, van andere overheden. Deze partijen hebben zich binnen het integrale Programma Natuurlijk Platteland gecommitteerd aan de realisatie van de PAS en KRW opgaven en zijn van daaruit bereid hun medewerking aan het project te verlenen.</p> <p>In de uitwerking dient als randvoorwaarde rekening te worden gehouden met het streven om de door het Taarlooschediep af te voeren piekafvoeren te laten toenemen van 3 m³/sec tot 7 m³/sec. Achtergrond hierbij is dat het Taarlooschediep een relatief groot bovengelegd stroomgebied heeft. De piekafvoeren (boven 3 m³/sec) worden momenteel bovenstrooms van het Taarlooschediep afgeleid naar het Noord-Willemskanaal. In het streven naar zo goed mogelijk hydrologisch herstel van de Drentsche Aa dienen gebiedseigen piekafvoeren echter zoveel mogelijk door het eigen beekstelsysteem van de Drentsche Aa moeten worden afgevoerd.</p>
d)	<p>Investeringen</p> <p>Zoals bovenstaand beschreven, zou de PAS maatregel beekpeilverhoging kunnen leiden tot verschillende omgevingseffecten zoals op de ecologische waterkwaliteit van de beek (KRW), op de omliggende N2000 (bij voorbeeld door ongewenste toename van inundaties), op de mogelijkheden voor beheer en onderhoud van de omliggende natuur en van de beek als ook op overige functies zoals bebouwing, infrastructuur, recreatie en landbouw. Ook kan de uitwerking van de inrichtingsmaatregelen van invloed zijn op landschappelijke, aardkundige en cultuurhistorische waarden en benodigde toegankelijkheid en betreedbaarheid voor beheer en onderhoud.</p> <p>Het voorliggende projectplan is echter opgezet vanuit de zorg dat de invloed van de beekpeilverhoging niet tot negatieve effecten mag leiden. Door de mogelijke omgevingseffecten vroegtijdig in het geplande integrale planvormingsproces mee te nemen is de verwachting dat er voor elk van de drie trajecten inrichtingsplannen kunnen worden uitgewerkt die voldoen aan de doelstellingen die vanuit PAS, N2000 en KRW gelden voor deze beekprojecten waarbij de belangen en wensen van belanghebbenden zo veel mogelijk worden meegenomen en nadelige effecten op andere functies en waarden in de omgeving zo veel mogelijk voorkomen worden. Het is ook mede om die reden dat een brede groep van belanghebbenden en deskundigen vanaf een vroeg stadium worden betrokken bij de planuitwerking. Ook is als randvoorwaarde voor het project opgenomen dat derden geen significante schade mogen ondervinden.</p> <p>Indien uit het planproces, tegen de verwachting in, toch zou blijken dat voor een bepaald traject beekverhoging niet haalbaar blijkt zonder dat daarbij negatieve effecten afdoende vermeden, gemitigeerd of gecompenseerd kunnen worden zal de beekverhoging op dat traject niet worden uitgevoerd.</p> <p>Daarnaast is een ander belangrijk onderdeel van het project dat er een goede monitoring zal plaatsvinden van de effecten van de beekaanpassing. Indien hieruit zou blijken dat er na uitvoering van de maatregelen toch sprake is van onvoorziene negatieve effecten, zullen er aanvullende herstel en/of compenserende maatregelen worden genomen.</p> <p>Hiermee is in het project voldoende geborgd dat er geen onacceptabele negatieve omgevingseffecten zullen voortkomen uit de implementatie van het project.</p>

3.	SELECTIECRITERIA
	<p>Toelichting selectiecriteria</p> <p>Selectiecriteria en de manier waarop punten worden toegekend zijn beschreven in artikel 8 en bijlage 1 van het openstellingsbesluit van de maatregel 'niet-productieve investeringen voor hydrologische maatregelen PAS'. Het is van belang om op de drie verschillende selectiecriteria een goed onderbouwde toelichting te geven. De adviescommissie beoordeelt uw project op deze onderdelen en zal op basis van die beoordeling punten toekennen aan uw project. De projecten met de meeste punten komen als eerste in aanmerking voor subsidie.</p>
	<p>1) Kosteneffectiviteit</p> <p><i>Hier wordt gekeken naar de totale proces- en procedurekosten per directe investering. Bijvoorbeeld het percentage overhead en slimme combinaties van uit te voeren werkzaamheden in het gebied.</i></p> <p>Voorliggend project is direct gericht op realisatie van de concrete PAS opgave voor beekpeilverhoging op daarvoor in PAS aangemerkte trajecten en is daarmee op zich al zeer doelgericht en kosteneffectief.</p> <p>Voor een overzicht van de input en resultaten van dit project verwijst ik u graag naar het antwoord op vraag 1d. Daarnaast staan de resultaten nog eens kort opgesomd bij vraag 1g.</p> <p>In de gebiedsanalyse Drentsche Aa staat omschreven dat beekverhoging maatwerk is en dat daarom onderzocht moet worden hoe deze maatregel het best kan worden gerealiseerd. De hele opzet met voortraject en de monitoring van dit project voorziet in deze wens en draagt daarmee direct bij aan de PAS doelstellingen en de kosteneffectiviteit in relatie tot PAS. Zowel de kosten bij "uitvoeren werk" als ook "opstellen inrichtingsplan" en monitoring zijn een directe investering in de PAS doelen.</p> <p>In het project wordt zowel vanuit de gedachte van duurzaamheid als ook vanuit kosteneffectiviteit als uitgangspunt gehanteerd dat de inrichtingsmaatregelen zo veel mogelijk met lokaal beschikbare materialen moet plaatsvinden zodat er zo veel mogelijk met gebiedseigen materiaal wordt gewerkt en er geen onnodige kosten hoeven worden gemaakt voor aanvoer van gebiedsvreemd materiaal.</p> <p>Ook al omdat de inrichtingswerkzaamheden binnen kwetsbaar natuurgebied zullen worden uitgevoerd zullen transportbewegingen (een belangrijke kostenpost in dit soort projecten) zoveel mogelijk beperkt en daarmee kosteneffectief worden gehouden</p> <p>Zoals ook in de PAS gebiedsanalyse is gesignaleerd, is er bij beekpeilverhoging een risico dat dit zou kunnen leiden tot negatieve omgevingseffecten. Om die reden is de projectopzet er uitdrukkelijk op toegesneden op vroegtijdig op mogelijke negatieve effecten te anticiperen. Hierdoor worden onnodige schade, verkeerde investeringen en/of herstel investeringen voorkomen en waar mogelijk (waar sprake is van werk-met-werk maken) opgaven en wensen vanuit andere belangen zo veel mogelijk meegenomen. Ook dit draagt bij aan kosteneffectiviteit.</p> <p>De gestructureerde monitoring die in het project is opgenomen zal, naast het directe nut voor analyse van de effectiviteit van de maatregelen die binnen het project worden uitgevoerd, ook nuttige inzichten en ervaringen opleveren voor andere nog uit te voeren PAS opgaven voor beekverhoging en van waarde zijn voor de binnen PAS voorziene onderzoekstrajecten. Ook daarmee is sprake van extra kosteneffectiviteit.</p> <p>Met andere woorden, kosteneffectiviteit is nadrukkelijk een centraal uitgangspunt in dit project. Dit sluit ook goed aan bij de normale werkpraktijk van het waterschap gericht op doelmatigheid en kosteneffectiviteit. De kosten die worden gemaakt in het project zijn direct gerelateerd aan de centrale doelstelling van het project. Daarbij wordt ingezet op zo laag mogelijke (lifecycle) kosten voor een zo goed mogelijk resultaat en wordt meerwaarde gecreëerd voor andere beekpeilverhogingstrajecten en onderzoeksopgaven van PAS en ook voor andere belanghebbenden.</p>
	<p>2) Bijdrage aan beleidsdoelstelling</p>

	<p><i>Hier wordt gekeken naar de mate waarin de activiteit bijdraagt aan één of meerdere doelen zoals genoemd in het PAS programma, de maatregelen die voorkomen in één of meerdere van de N2000 gebieden en de maatregelen zoals voorgeschreven in de gebiedsanalyses van het gebied.</i></p> <p>Met de uitvoering van het project wordt op drie trajecten met een gezamenlijke lengte van ca 7 km direct uitvoering gegeven aan de PAS beleidsdoelstelling om beekpeilverhoging door te voeren om nadelige effecten van de depositie van stikstof (die grotendeels afkomstig is uit de landbouw) op de in langs deze trajecten gelegen N2000 gebieden te verminderen. Dit project draagt hiermee direct en volledig bij aan de doelen zoals omschreven in het PAS Programma 2015-2021 en de Gebiedsanalyse Drentsche Aa. In de gebiedsanalyse Drentsche Aa staat omschreven dat beekverhoging maatwerk is en dat daarom onderzocht moet worden hoe deze maatregel het best kan worden gerealiseerd. Dit project voorziet in deze behoefte door op drie verschillende trajecten beekverhoging zorgvuldig voor te bereiden, te realiseren en het gehele proces te monitoren. De uitvoering van het project zal daarmee nuttige inzichten en ervaringen opleveren voor andere nog uit te voeren PAS opgaven voor beekverhoging en van waarde zijn voor de binnen PAS voorziene onderzoekstrajecten.</p> <p>De trajecten die zijn geselecteerd voor de beekverhoging vallen volledig binnen het Natura 2000 gebied "Drentsche Aa".</p>
3)	<p>Kans op succes</p> <p><i>Hier wordt gekeken naar de snelheid waarmee het project (kan) worden uitgevoerd en de prioritering in de project sheets van de PAS-maatregelen in dat gebied.</i></p> <p>Zoals in het projectplan is onderbouwd, zullen de geplande projectresultaten, die direct gericht zijn op realisatie de PAS beleidsopgave voor beekpeilverhoging op 7 km aan beektrajecten, in drie jaar, in maart 2020 gereed zijn.</p> <p>Er zijn geen obstakels die de start en een voorspoedige de uitvoering van het project in de weg zullen staan.</p> <p>Risico's zijn voorshands (in dit projectplan) geïdentificeerd en de opzet van het project is gericht op adequaat beheer van de risico's (onder meer door deze vroegtijdig nader in beeld te brengen en belanghebbenden en deskundigheid vroegtijdig te betrekken).</p> <p>Het waterschap heeft ruime ervaring met realisatie van beekherstel in Groningen en Drenthe. Ook heeft het project de volle medewerking van Staatsbosbeheer en van de provincie Drenthe en haar uitvoeringsdienst Prolander en kan ook ten volle gebruik worden gemaakt van kennis en ervaring van deze organisaties met natuurontwikkeling in rond beken.</p> <p>De beektrajecten die voor het project zijn geselecteerd obstakelvrij. De gronden zijn beschikbaar voor uitvoering en de beekverhoging past binnen het planologisch regiem dat op deze gebieden van toepassing is.</p> <p>Belanghebbende organisaties hebben zich, binnen het kader van het integrale Programma Natuurlijk Platteland, geëngageerd aan de realisatie de opgaven waar de realisatie van de beekverhogingsopgave in voorliggende project deel van uitmaakt.</p>

4.	<p>BEGROTING EN FINANCIERING</p> <p>In artikel 6 van het openstellingsbesluit van de maatregel 'niet-productieve investeringen voor hydrologische maatregelen PAS' staan kosten vermeld die voor subsidie in aanmerking kunnen komen. Dit zijn de volgende kostentypes:</p> <ol style="list-style-type: none"> de kosten van de bouw, verbetering, verwerving of leasing van onroerende goederen; de kosten van de koop of huurkoop van nieuwe machines en installaties tot maximaal de marktwaarde van de activa; de kosten van adviseurs, architecten en ingenieurs (ook voorbereidingskosten); de kosten van adviezen duurzaamheid op milieu en economisch gebied (ook voorbereidingskosten); de kosten van haalbaarheidsstudies (ook voorbereidingskosten); niet verrekenbare of niet compensabele BTW; personeelskosten (ook voorbereidingskosten). <p>- Specificeer in het format 'Begroting en financiering' (Excel bestand) de begroting van te maken kosten en de financiering van uw project. Indien u een samenwerkingsverband bent aangegaan is het belangrijk om de begroting en financiering per projectpartner uit te</p>
-----------	--

- werken. Deze bijlage is integraal onderdeel van het projectplan en dient als extra bijlage in het systeem geüpload te worden (in pdf formaat).
- Wij verzoeken u om hier in het projectplan aan te geven hoe de bedragen in de begroting tot stand zijn gekomen. Uit de omschrijving dient te blijken waarom deze kosten benodigd zijn voor de uitvoering van het project. In het algemeen dienen kosten aantoonbaar en onlosmakelijk verbonden te zijn met het project, dienen redelijk en billijk te zijn en verplichtingen kunnen alleen worden aangegaan na indiening aanvraag. Deze omschreven kosten dienen aan te sluiten op de begrote kosten zoals weergegeven in het format van de begroting.
  - Een toelichting op de financiering van uw project. Indien u een samenwerkingsverband bent aangegaan dient u te motiveren waarom iedere projectpartner in staat is om de eventuele eigen bijdrage te financieren. Indien u financiering van een derde partij ontvangt, dient u de status van die financiering te vermelden. In het geval dit een andere subsidie betreft is een toezegging van die subsidie een verplichte bijlage.
  - Een overzicht van en toelichting op de eventuele inkomsten die met de uitvoering van het project gegenereerd worden.

Toelichting op de begroting:

In het bijgevoegde format "Begroting en financiering" zijn de verwachte kosten opgenomen. In de bijlage "kostenraming" vindt u een nadere specificatie van deze kosten naar werkpakket. De bedragen van de verschillende onderdelen zijn gebaseerd op ervaringscijfers van het Waterschap Hunze en Aa's. De specifieke activiteiten zijn eerder in dit projectplan toegelicht, met name bij vraag 1d en 1g.

Alle opgevoerde kosten zijn direct met het project verbonden. De activiteiten binnen de werkpakketten "monitoring", "opstellen inrichtingsplan" en "uitvoering" zijn tezamen een directe investering in de doelen van de Gebiedsanalyse Drenthse Aa/ Programma PAS, N2000. De voorgestelde werkwijze komt immers voor uit de in het gebiedsanalyse beschreven noodzaak om meer kennis op te doen met betrekking tot geslaagde beekverhoging.

Het Waterschap is BTW-Plichtig en heeft geen recht op teruggave BTW. De BTW is daarom als subsidiabele kosten meegenomen.

Toelichting op de financiering:

De uitvoering van het project zal worden gefinancierd met de middelen die hiervoor, op basis van dit projectplan door POP 3 Drenthe ter beschikking zal worden gesteld.

Toelichting op inkomsten (indien van toepassing):

Het project zal geen inkomsten genereren

5. BEGINSELEN VAN GOED FINANCIËEL BEHEER

De beginselen van goed financieel beheer zijn vastgelegd met het "Inkoop- en aanbestedingsbeleid Waterschap Hunze en Aa's 2013". Dit stuk is bijlage toegevoegd. Tevens wordt gehandeld conform alle POP3 aanbestedingseisen, deze staan genoemd bij artikel 1.17 van de vastgestelde POP3 verordening en artikel 1.7 van de vastgestelde toelichting op de POP3 verordening.

6. ADMINISTRATIEVE ORGANISATIE/INTERNE BEHEERSING

Inkoopproces:

Zie Inkoop- en aanbestedingsbeleid Waterschap Hunze en Aa's 2013.

Projectadministratie:

Voor elk project wordt een aparte unieke projectcode aangemaakt waar alle kosten met betrekking tot dat project op worden vastgelegd.

De kosten worden middels een grootboeknummer op het project vastgelegd zodat uiteindelijk ook zichtbaar is wat voor soort kosten er op het project zijn gemaakt.

De projectleider is verantwoordelijk voor de codering van de facturen en moet tekenen als budgethouder en voor levering en prijs. Hiermee wordt ook de rechtstreekse relatie van factu-

ren met het project aangetoond.

Urenregistratie:

De urenregistratie vindt plaats in het tijdschrijfsysteem TIM. De unieke projectcode die in de projectadministratie wordt aangemaakt wordt eveneens in het tijdschrijfsysteem TIM gebruikt om de uren te registreren.

Middels het hanteren van urenbriefjes die maandelijks door zowel projectmedewerker als afdelingshoofd worden getekend, worden de uren vastgelegd op het betreffende project.

Aangezien eigen uren met betrekking tot dit project voor eigen rekening zijn is het bovenstaande hier niet van toepassing.

Betalingsproces:

Nadat de interne controle functionaris de interne controle op de facturen heeft gedaan, maakt de kassier een betaalvoorstel. De kassier controleert alle facturen op juistheid bankrekeningnummer en bedrag op de lijst betaalvoorstel uit het financieel systeem. Bij het constateren van fouten (bedrag, bankrekeningnummer en eventuele reeds gedane handmatige betalingen) gaat de factuur terug naar de crediteurenadministratie. Vervolgens wordt een lijst betaalopdracht gegenereerd uit het financieel systeem. Deze lijst wordt door de kassier aangesloten met de lijst betaalvoorstel (rekening houdende met eventueel afgekeurde facturen). Vervolgens wordt de door de applicatie internet bankieren gegenereerde lijst verzenden opdrachten afgestemd met de betaalopdracht. Zowel door de kassier als de comptabele wordt het volgende gecontroleerd:

- totaalbedrag
- aantal opdrachten
- controlegetal van de bankrekeningnummers.

Nadat deze controle handelingen zijn verricht vindt de betaling plaats middels de applicatie internet bankieren.

7. COMMUNICATIEVERPLICHTINGEN

Bij alle communicatieactiviteiten wordt voldaan aan de communicatieverplichtingen zoals omschreven in Uitvoeringsverordening (EU) nummer 808/2014 van de Commissie van 17 juli 2014 tot vaststelling van uitvoeringsbepalingen voor Verordening (EU) nummer 1305/2013. Een onderdeel van deze communicatieverplichting is dat bij alle publicaties het embleem van de EU wordt weergegeven en verwezen wordt naar de steun uit de ELF-PO.

8. VERKLARINGEN

U dient voor alle partners onderstaand te beantwoorden en indien mogelijk toe te lichten:

- U bent geen onderneming in moeilijkheden als bedoeld in artikel 2, lid 14, van Verordening (EU) 702/2014 (*verplichte bijlage toevoegen voor ondernemingen*). Klopt, is het waterschap Hunze en Aa's niet
- Er bestaat geen uitstaand bevel tot terugvordering tegen uw onderneming, volgend op een eerdere beschikking van de Commissie van de Europese Gemeenschappen waarin steun onrechtmatig en onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt is verklaard. Klopt, een dergelijk bevel bestaat niet tegen het waterschap Hunze en Aa's.
- Is voor dezelfde activiteit reeds subsidie aangevraagd in dezelfde openstellingsperiode (dubbele aanvraag)?
Nee
- Is er voor dezelfde activiteit en subsidiabele kosten op grond van enige regeling reeds subsidie verstrekt? (*verplichte bijlage toevoegen van de andere subsidie(s)*)
Nee
- Is er gestart met de uitvoering van de activiteit, niet zijnde de uitvoering van voorbereidingshandelingen, voordat de aanvraag is ingediend?
Nee

- Indien landbouwers als projectpartner optreden binnen het project dient hier een MKB-toets voor meegeleverd te worden. <i>(verplichte bijlage toevoegen)</i> nvt

9. OVERIG

Wat wilt u verder nog vermelden over uw project?

In het PAS programma voor de Drentsche Aa is beekverhoging als maatregel voor ca. 32 kilometer opgenomen. Voorliggend project zal kosteneffectieve en duurzame beekverhogingsmaatregelen ontwikkelen en al over 7 kilometer realiseren. In vervolg projecten kan gebruik worden gemaakt van deze kennis en ervaring om de overige kilometers te realiseren voor PAS.